Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Mântuirea este eclesială
(conferință online)

Teologie pentru azi
București
2016

Colecția *Conferințe online*, vol. 2.

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Sfânta Icoană
de pe coperta primă
am preluat-o de aici[1].

[1] A se vedea: http://store.ancientfaith.com/noahs-ark-round-icon/. A fost pictată de Natalia Ermakova și se află într-o Biserică Ortodoxă, cu hramul *Sfântul Ierarh Nicolaos al Mirelor Lichiei*, din Amsterdam, Olanda.

Iubiții mei[2],

pe *coperta* cărții de față, care conține a doua mea conferință online, avem o Sfântă Icoană a Bisericii și, în același timp, a mântuirii neamului omenesc. Pentru că Icoana ne prezintă modul cum a fost *mântuită* lumea de potop: prin chivotul Sfântului Noe.

1. Datorită edițiilor sinodale recente, cu toții știm că Noe a construit…o *corabie*. Și că acea corabie a fost *a lui Noe*. Însă, în Fac. 6, 14, LXX, Dumnezeu i-a spus lui Noe [Νῶε]: „Așadar, fă-ți ție *chivotos*[3] din lemne în patru colțuri [ποίησον οὖν σεαυτῷ *κιβωτὸν* ἐκ ξύλων τετραγώνων]!”. În WTT, corelativul lui *chivotos* este תֵּבָה [tebah][4]. VUL vorbește despre *arca*. Fapt pentru care ne este cunoscută și expresia *arca lui Noe*. Care e totuna cu *corabia* sau cu *chivotul* sau cu *tebahul* lui Noe.

Biblia de la 1688 i-a spus chivotului *sicriu* și nu s-a gândit la *coșciug*, ci la *raclă*. Pentru că, potrivit Ieș. 38, 1, LXX, în Cortul mărturiei era *chivotul legii*. Însă în Ieș. 37, 1, *Biblia de la 1688* nu mai vorbește despre *sicriu*, ci despre *chivot*. Dar *sicriul* și *chivotul* erau unul și același lucru pentru traducătorii ei.

În *Gingrich Greek Lexicon*, corelativele englezești ale lui *chivotos* sunt: 1. *box* [cutie, ladă, cufăr],

---

[2] Am început să scriu conferința de față în seara zilei de 29 iulie 2016, o zi de vineri călduroasă, și am încheiat-o în ziua de 17 decembrie 2016, zi de sâmbătă. Însă nu am lucrat la ea în mod continuu, ci atunci când am simțit că trebuie să scriu.

[3] Am transliterat forma de N. sg.: κιβωτός. În text avem forma de Ac. sg.: κιβωτὸν.

[4] A se vedea: http://biblehub.com/hebrew/8392.htm.

2. *chest* [dulap, ladă, cufăr, scrin], 3. *ark* [arcă, corabie mare]. Iar acolo de unde eu am preluat Icoana, ea este numită *Arca lui Noe*. Pentru că americanii preferă cuvântul *ark* [arcă], care este preluat din latină. Și *arca*, pentru ei, este *o corabie mare*, în comparație cu *chivotul legii*, care poate fi tradus prin *sicriul*, *racla* sau *cufărul legii*.

În concluzie, *chivotul* lui Noe este *Biserica*. Și Biserica e aceea care *plutește* pe valurile acestei lumi, fără ca să fie înghițită de valuri. Și ea plutește, fiind păzită de Dumnezeu, pentru că Biserica este *a Lui*. Căci Dumnezeu i-a dat lui Noe toate detaliile despre cum trebuie făcut chivotul mântuitor [Fac. 6, 14-16, LXX]. Și i-a spus: „Vremea a tot omul vine înaintea Mea [καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἥκει ἐναντίον Mου], căci s-a umplut pământul de nedreptatea de la ei, și, iată, Eu îi nimicesc pe ei și pământul [ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ ἰδοὺ Ἐγὼ καταφθείρω αὐτοὺς καὶ τὴν γῆν]!

Așadar, fă-ți ție chivotos din lemne în patru colțuri [ποίησον οὖν σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων]! [Și] cuiburi vei face în chivotos și îl vei acoperi pe el cu smoală, pe dinăuntru și pe din afară cu smoală [νοσσιὰς ποιήσεις τὴν κιβωτὸν καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῇ ἀσφάλτῳ].

Și așa vei face chivotosul: 300 de coți lungimea chivotosului, și 50 de coți lățimea, și 30 de coți înălțimea lui [καὶ οὕτως ποιήσεις τὴν κιβωτόν τριακοσίων πήχεων τὸ μῆκος τῆς κιβωτοῦ καὶ πεντήκοντα πήχεων τὸ πλάτος καὶ τριάκοντα πήχεων τὸ ὕψος αὐτῆς].

Adunând vei face chivotosul și, deasupra, într-un cot îl vei sfârși pe el [ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτὸν καὶ εἰς πῆχυν συντελέσεις αὐτὴν ἄνωθεν], iar ușa chivotosului o vei face din părți [τὴν δὲ

θύραν τῆς κιβωτοῦ ποιήσεις ἐκ πλαγίων], [având cămări] sub pământ [κατάγαια]”[5], [și] cu două și trei etaje îl vei face pe el [διώροφα καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτήν].

Și, iată, Eu aduc *potop de apă* asupra pământului [Ἐγὼ δὲ ἰδοὺ ἐπάγω *τὸν κατακλυσμὸν ὕδωρ* ἐπὶ τὴν γῆν], [ca] să nimicesc tot trupul în care este duh de viață sub cer și câte or să fie pe pământ *vor muri* [καταφθεῖραι πᾶσαν σάρκα ἐν ᾗ ἐστιν πνεῦμα ζωῆς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅσα ἐὰν ᾖ ἐπὶ τῆς γῆς τελευτήσει]!” [Fac. 6, 13-17, LXX].

Așadar, Dumnezeu i-a spus *motivul* pentru care trebuie să facă chivotul (*va nimici* lumea creată de El, care s-a umplut de păcat), i-a spus *cum* să facă chivotul (i-a dat instrucțiuni precise pentru crearea lui), și, printre cuvinte, i-a spus că *îl va mântui* prin această ambarcațiune poruncită de El. Pentru că Domnul *va nimici* tot trupul de pe pământ, pe tot omul, dar nu și pe cei din corabie. Cei din corabie vor fi *mântuiți*, pentru că Domnul va pune *făgăduința* [τὴν διαθήκην] Lui către el, către Noe [Fac. 6, 18].

Și, în traducerea mea la Scriptură, la care lucrez, după cum bine știți, am împrumutat din *Biblia de la 1688* traducerea lui διαθήκη prin *făgăduință*, deși cuvântul poate fi tradus și prin *legământ*, *testament*, *înțelegere*, *învoială*, *contract*. Iar făgăduința lui Dumnezeu cu Sfântul Noe, Părintele nostru, *stă la baza* Bisericii. Pentru că El îi mântuiește pe cei din corabie, pentru că va pune făgăduința Lui către Noe [Fac. 6, 18].

Însă corabia Bisericii nu a mântuit doar oameni, ci și animale și păsări. De ce? Pentru că așa

---

[5] În partea de sub apă a corabiei, la fundul corabiei.

a vrut Domnul! Pentru că El i-a spus lui Noe *cum să facă* corabia, dar și *pe cine* să introducă în corabie.

Și i-a spus lui Noe: „și vei intra întru chivotos tu și fiii tăi și femeia ta și femeile fiilor tăi cu tine [εἰσελεύσῃ δὲ εἰς τὴν κιβωτόν σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ἡ γυνή σου καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου μετὰ σοῦ]" [Fasc. 6, 18, LXX]. Aceștia au fost oamenii din corabie: bărbați și femei.

Dar după aceea Domnul poruncește intrarea celorlalte creaturi ale Sale: „și din toate dobitoacele de povară și din toate târâtoarele și din toate fiarele sălbatice și din tot trupul două [câte] două [καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων καὶ ἀπὸ πάσης σαρκός δύο δύο], din toate vei aduce întru chivotos, *ca să le hrănești* împreună cu tine [ἀπὸ πάντων εἰσάξεις εἰς τὴν κιβωτόν *ἵνα τρέφῃς* μετὰ σεαυτοῦ] [și ele] parte bărbătească și parte femeiască vor fi [ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔσονται].

Din toate păsările [vei lua], [din toate] păsările după felul [lor] [ἀπὸ πάντων τῶν ὀρνέων τῶν πετεινῶν κατὰ γένος], și din toate dobitoacele după felul [lor] [καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν κατὰ γένος] și din toate târâtoarele care se târăsc pe pământ după felul lor [καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν], două [câte] două, din toate vor intra către tine [pentru] a se hrăni împreună cu tine [și vor fi] parte bărbătească și parte femeiască [δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσελεύσονται πρὸς σὲ τρέφεσθαι μετὰ σοῦ ἄρσεν καὶ θῆλυ]. Și tu îți vei lua ție din toate mâncărurile pe care le veți mânca, și le vei aduna cu tine și va [vor] fi ție și lor să mâncați" [Fac. 6, 19-21, LXX].

Și Domnul a vrut ca prin chivotul Bisericii să păstreze animalele și păsările create de El, pentru a

ne arăta că toată creația Lui *se sfințește* prin Biserica Sa. Și că Biserica Lui e *centrul* lumii și că numai ea *îl mântuiește* pe om și întreaga creație.

Pentru că Dumnezeu ne-a arătat tuturor că numai cine e *în chivotul* lui Dumnezeu se mântuiește de potop.

2. Sfântul Sfințit Mucenic Thaschus Cæcilius Cyprianus de Carthage[6], cunoscut în limba română ca *Sfântul Ciprian al Cartaginei*, a trăit între anii 200 și 14 septembrie 258[7] și vechiul oraș Carthage este în Tunisia de azi, în Africa[8]. El a fost martirizat prin tăierea capului[9].

Și Sfântul Cyprianus a scris o carte numită *Liber de unitate Ecclesiae* [Carte despre unitatea Bisericii][10] unde problematizează tema noastră: mântuirea este eclesială. Căci, ne spune Sfântul Cyprianus aici, Biserica este una[11] și episcopatul e unul[12]. Și nu putem să Îl avem pe Dumnezeu drept *Tată* al nostru, dacă *Mama* noastră nu e Biserica Lui[13]. Fiindcă, așa după cum în afara arcei lui Noe nimeni nu a putut să scape cu viață, tot la fel nimeni nu se poate mântui în afara Bisericii[14].

Și taina unității Bisericii, Sfântul Cyprianus o vedea exprimată în mod tainic în tunica cea una a lui Hristos, care nu trebuie sfâșiată[15].

---

[6] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Cyprian.
[7] Ibidem.
[8] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Carthage.
[9] Idem: https://ro.orthodoxwiki.org/Ciprian_al_Cartaginei.
[10] În PL 4, col. 493-520.
[11] PL 4, col. 500.
[12] PL 4, col. 501.
[13] PL 4, col. 503.
[14] Ibidem.
[15] PL 4, col. 504.

Căci unitatea Bisericii vine din cer, de la Dumnezeu[16], iar „în casa lui Dumnezeu, în Biserica lui Hristos, locuiesc împreună cei care stăruie [în a fi] uniți și simpli”[17].

De ce Duhul Sfânt a venit în chip de porumbiță [columba] peste Domnul? Pentru că porumbița e o pasăre simplă [simplex] și bucuroasă [laetum][18]. Iar noi în Biserică învățăm simplitatea și iubirea și să urmăm iubirea porumbițelor pentru frățietate, cât și blândețea și finețea mieilor și a oilor[19].

Sfântul Ierarh Cyprianus folosește Scriptura din plin pentru a vorbi despre *unitatea* Bisericii. Folosește ambele Testamente, arătând că unitatea Bisericii a fost profețită în Vechiul Testament, că la ea ne-a chemat Domnul[20] și Sfinții Lui și că noi trebuie să o apărăm acum, când trăim în Biserica Sa.

În cap. al 14-lea al scrierii sale eclesiologice, Sfântul Sfințit Mucenic Cyprianus ne spune în mod tranșant: „Nu poate a fi *Mucenic* care nu este în Biserică [Esse *Martyr* non potest qui in Ecclesia non est]”[21]. Pentru că Sfinții Mucenici sunt fiii Bisericii, cei care mor pentru că iubesc și apără credința ei. Iar crezul acesta al Sfântului Cyprianus reprezintă *credința fundamentală* a Bisericii.

Pentru că Biserica, de 2.000 de ani, îi cinstește ca *Sfinți Mucenici* doar pe fiii ei care au fost martirizați pentru dreapta credință. Așa se explică

---

[16] PL 4, col. 505.

[17] PL 4, col. 506.

[18] Ibidem.

[19] Ibidem.

[20] PL 4, col. 509.

[21] PL 4, col. 510. Pe când, în col. 515, el spune că cine a murit fiind în afara Bisericii, nu poate primi răsplata Bisericii.

faptul de ce după 1054 noi nu mai avem *Sfinți comuni* cu romano-catolicii. Pentru că Biserica *nu îi recunoaște* drept *Sfinți* pe cei pe care romano-catolicii i-au „canonizat” după anul 1054. Motiv pentru care nici noi nu trebuie să îi cinstim drept „sfinți” pe cei pe care Biserica nu îi cinstește ca atare.

Și Sfântul Cyprianus insistă pe ideea pe care am exprimat-o mai sus și ne spune că nu poate ajunge Mucenic cineva care nu ține dragostea frățească [fraternam charitatem][22]. Pentru că nici aici, în Biserică, și nici în Împărăția cerurilor, nu poate să existe discordie/ dezbinare/ ceartă[23]. Căci „cine nu are dragoste, nu-L are pe Dumnezeu [qui charitatem non habet, Deum non habet]”[24].

De aceea, Sfântul Cyprianus, pe drept motiv, consideră expresii ale răului *perversitatea eretică* [haereticae perversitatis] și *dezastrul otrăvitor al schismelor* [schismatum venenata pernicies][25]. Căci ereziile produc schisme și schismele rup oameni din trupul Bisericii.

Iar cei care doresc *să împartă* Biserica, ne spune Sfântul Cyprianus, se luptă cu voia lui Dumnezeu, sunt dușmani ai altarelor Lui, se răscoală împotriva jertfei lui Hristos, sunt trădători ai credinței Lui, sunt profanatori ai sfințeniei Lui, îi disprețuiesc pe Episcopi și îi părăsesc pe Preoții Lui, au curajul nebunesc de a întemeia alte „altare”, își fac rugăciuni ale lor, care sunt neîngăduite/ ilicite [illicitis], iar adevărata Jertfă euharistică o profanează prin aducerea unei jertfe false [falsa sacri-

---

[22] Ibidem.

[23] Ibidem.

[24] PL 4, col. 511.

[25] PL 4, col. 512.

ficia][26]. Și vehemența Sfântului Cyprianus e cu totul îndreptățită! A fost îndreptățită și atunci, este îndreptățită și azi. Pentru că nu poți ieși din Biserica lui Hristos și apoi să pretinzi că „ești” în Biserica Lui.

Nu poți ieși din Biserică pe motivul că tu poți „să întemeiezi” din nou Biserica. Pentru că Biserica nu e o joacă de copii, ci e lucrarea preasfântă a lui Dumnezeu în oameni și ea nu poate fi remaniată/ modificată/ schimbată de către oameni, pentru că e întemeiată, pe veci, în harul Preasfintei Treimi.

Și, după ce, în cap. al 18-lea, ne reamintește cum au fost pedepsiți Chore, Dathan, Abiron și Ozias atunci când au crezut că „pot face” și ei cele ale preoților Lui[27], Sfântul Cyprianus ne spune că cei care îi imită și le urmează lor sunt oameni care disprețuiesc tradiția lui Dumnezeu[28]. Pentru că „Dumnezeu este unul, și Hristos este unul, și una este Biserica Sa, și credința [este] una, și mulțimea [de credincioși este] una în puternica unitate a trupului [lui Hristos], unită [prin] unitatea înțelegerii”[29] frățești.

3. În *Epistola a 71-a*, trimisă lui Quintus[30], Sfântul Cyprianus afirmă din nou că Biserica e una și de aceea nu poate să existe Botez în afara Bisericii[31].

Pentru că „adevăratul și unicul și legitimul Botez este [cel] al Bisericii catolice”[32], al Bisericii lui Hristos. Pentru că Biserica este „una, sfântă, cato-

---

[26] PL 4, col. 513.
[27] PL 4, col. 513-514.
[28] PL 4, col. 514.
[29] PL 4, col. 517.
[30] PL 4, col. 408.
[31] PL 4, col. 409.
[32] Ibidem.

lică și apostolică [μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν]”[33].

Însă, de la Sfântul Cyprianus, mai toți cunoaștem zicerea sa: „salus extra Ecclesiam non est [mântuire, în afară de Biserică, nu este]”[34]. Dar nu știm toți din ce lucrare a sa este. E din *Epistola a 73-a către Jubaianus*[35], cap. 21[36], și a fost scrisă în anul 256[37]. Adică cu 2 ani înainte de martirizarea sa.

Afirmația sa eclesiologică de aici se înscrie în mod perfect în tot demersul său teologic, care se fundamentează pe unicitatea Bisericii lui Hristos. Căci dacă Biserica e una, atunci nu putem vorbi de mântuire în afara ei. Pentru că mântuirea este eclesială, mântuirea se dobândește în Biserică și numai cei care sunt ai Bisericii cu adevărat se mântuiesc. Iar a vorbi de „mântuire” în afara Bisericii înseamnă *a devaloriza* eclesiologia, cât și soteriologia Bisericii.

4. Ce înseamnă *a devaloriza* eclesiologia și soteriologia Bisericii? Înseamnă *a le diminua* importanța în conștiința celor credincioși. Pentru că, dacă nu vorbim doar de o singură Biserică a lui Hristos, de Biserica Ortodoxă, și admitem că și în „bisericile” eterodoxe oamenii „se pot mântui”, pentru că și acolo „este har și sfințenie”, prin aceasta diminuăm importanța capitală a Bisericii în viața întregii lumi.

Dar dacă mărturisim în mod apăsat că *doar aceasta* e Biserica lui Hristos și *numai aici* oamenii se pot mântui, prin aceasta stopăm în mintea celor

---

[33] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Simbolul_niceeano-constantinopolitan.

[34] PL 3, col. 1123.

[35] PL 4, col. 412.

[36] PL 3, col. 1123.

[37] PL 3, col. 1109.

credincioși *relativizarea* Bisericii, a Tainelor și a Sfinților ei și a mântuirii oamenilor.

Lucru pe care Sfântul și Marele Sinod din Creta, din iunie 2016, l-a făcut atunci când a mărturisit faptul că „Biserica Ortodoxă Catolică [Ἡ Ὀρθόδοξος Καθολική Ἐκκλησία] este formată din 14 Biserici Autocefale locale, recunoscute panortodox [πανορθοδόξως ἀνεγνωρισμένων]. [Iar] principiul autocefaliei [τῆς αὐτοκεφαλίας] nu poate fi lucrător la reala lui valoare fără principiul catolicității [τῆς ἀρχῆς τῆς καθολικότητος] și cel al unității Bisericii [καί τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας]"[38].

Și astfel, pe de o parte, enciclica sinodală vorbește despre *Biserica Ortodoxă Catolică* ca despre Biserica lui Hristos, spunând că ea este *una* și ea vine de la Cincizecime, iar, pe de altă parte, această Biserică una a lui Hristos e formată din 14 Biserici autocefale, care Îl slujesc pe Dumnezeu și îi slujesc și pe oameni, respectând principiul catolicității și pe cel al unității Bisericii. Pentru că această Biserică una e *catolică*, adică îi cuprinde pe toți ortodocșii din toată lumea, iar acești credincioși fac parte din *cele 14 Biserici autocefale*. Pentru că numai cei care fac parte din cele 14 Biserici autocefale, fac parte și din Biserica cea una a lui Hristos Dumnezeu.

5. De ce Sinodul din Creta a numit Biserica lui Hristos *Biserica Ortodoxă Catolică*? De ce nu a numit-o doar *Biserica Ortodoxă*? E aceasta *o inovație* în spațiul ortodox? Sunt întrebări legitime pentru cine nu are o cunoaștere aprofundată asupra

---

[38] ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016), I. 5, cf.
https://www.holycouncil.org/-/encyclical-holy-council?_101_INSTANCE_VA0WE2pZ4Y0I_languageId=el_GR.

istoriei Bisericii. Și eu vreau să răspund la ele, pentru ca să știm care e adevărul.

Însă, pentru a înțelege dacă e bună sau rea sintagma *Biserica Ortodoxă Catolică*, trebuie să știm cu toții faptul că la Iași, între 15 septembrie și 27 octombrie 1642 a avut loc un Sinod panortodox, care a fost organizat de Patriarhia Ecumenică[39], ca și cel din Creta, de anul acesta. Și Sinodul de la Iași, din 1642, a discutat mărturisirea Sfântului Petru Movilă, care avea titlul: Ὀρθόδοξος ὁμολογία τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς[40] [Mărturisirea ortodoxă a Bisericii Catolice și Apostolice a Răsăritului]. Iar mărturisirea Sfântului Petru, care purta acest nume, cu mici rectificări făcute la Sinod, a fost acceptată ca *mărturisire ortodoxă* a Bisericii noastre.

Acum, de ce Sfântul Petru Movilă nu a numit Biserica lui Hristos drept *Biserica Ortodoxă*, ci a numit-o *Biserica Catolică și Apostolică a Răsăritului*? Vorbea el despre *altă Biserică* decât cea Ortodoxă? Nu! Vorbea despre aceeași Biserică.

Ci a numit-o astfel, pentru a arăta că Biserica poate fi numită în mai multe feluri, dar toate exprimă aceeași realitate.

Pentru că atunci când a numit-o *catolică* și *apostolică*, el a numit-o cu două din atributele sale din Crez, iar când a spus că ea e *a Răsăritului*, a spus că majoritatea ortodocșilor sunt în partea de răsărit a lumii. Însă, chiar dacă nu apare în titlul mărtu-

---

[39] A se vedea: https://ro.orthodoxwiki.org/Sinodul_de_la_Iași.

[40] *Confessiunea Ortodoxa a bisericei catolice (sobornicesci) si apostolice a resaritului*, din nou tradusa de Dr. Barbu Constantinescu, Sibiiu, Tipografi'a archidiecesana, 1877, p. XVIII-XIX.

risirii sinodale cuvântul *ortodox* în relație cu Biserica, ea, mărturisirea, exprimă *credința ortodocșilor*.

După cum, Sinodul din Creta, folosind sintagma *Biserica Ortodoxă Catolică* a spus că Biserica Ortodoxă e catolică, e universală, e întinsă peste tot pământul și că aceasta e singura Biserică a lui Hristos. Așa trebuie înțeleasă sintagma, pentru că acesta e *sensul* ei! Și nu trebuie să înțelegem că, de la Creta încoace, Biserica Ortodoxă a devenit cumva „romano-catolică".

Pentru că romano-catolicii își asumă *în mod ilegitim* catolicitatea/ universalitatea Bisericii, ei fiind căzuți de la dreapta credință. Însă catolicitatea e a Bisericii, a Bisericii Ortodoxe, pentru că ea e Biserica mărturisită de *Crez*.

Am scris în *Istorie 5* despre studiul și traducerea *Enciclicei Patriarhilor ortodocși de la 1848* ale Prof. Teodor M. Popescu. Și acolo am găsit titlul enciclicei de la 1848 așa după cum a fost ea publicată, el fiind acesta:

῾Εγκυκλιος της Μίας Αγίας Καθολικής και Αποστολικής ῾Εκκλησίας επιστολή πρός τους απανταχού ορθοδόξους, ἐν Κωνσταντινουπόλει, εκ της Πατριαρχηκής του Γένους Τυπογραφίας, 1848, 8°, 48 + 2 p.[41].

Și, după cum se poate vedea, *Enciclica Patriarhilor ortodocși de la 1848* nu folosește cuvântul *ortodox*, în relație cu Biserica, în titlul ei, ci ea spune că este *Enciclica uneia, sfintei, catolicei*

[41] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)*, Teologie pentru azi, București, 2016, p. 195, *cf.*

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/.

și apostolicei Biserici, așa după cum ne spune Crezul Bisericii. Nu spune în tilul ei că e *Biserica Ortodoxă*, dar spune în tot conținutul ei că e vorba despre credința și Biserica Ortodoxă, chiar dacă găsim în ea sintagme ca: *Biserica Catolică* [Καθολικη Εκκλησια] (cap. 2, 5, 6, 11), *Biserica Ortodoxă Catolică și Apostolică* [η Ορθοδοξια της Καθολικης και Αποστολικης Εκκλησιας] (cap. 3) sau *Biserica Catolică Ortodoxă* [της Καθολικης Ορθοδοξου Εκκλησιας] (cap. 18)[42]. Pentru că prin toate aceste sintagme s-a indicat una și aceeași Biserică, Biserica lui Dumnezeu, Biserica Cincizecimii.

Așa că sintagma folosită la Sinodul din Creta nu e *o inovație*, ci acesta este modul Bisericii Ortodoxe de a vorbi despre sine, pentru că ea a avut și are conștiința că e Biserica *catolică*, adică Biserica *întregii lumi*.

6. În *Epistola către Efesiini* [Επιστολή προς Εφεσίους][43], Sfântul Apostol Pavlos privește în mod mistic Biserica. Și el ne vorbește despre imaginea *trupului întreg*, în care *capul* [ἡ κεφαλή] Bisericii e Hristos [Efes. 4, 15, BYZ], iar noi suntem *trupul* [τὸ σῶμα] Bisericii [Efes. 4, 16], adică trupul Lui.

Iar trupul Lui, cel unul, „unindu-se împreună și ținându-se împreună [συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον], prin toată legătura sprijinirii, după lucrare [διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ᾽ ἐνέργειαν], pe măsura fiecărei părți [ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους], face creșterea trupului [τὴν αὔξη-

---

[42] *Cf.* https://synodos1848.wordpress.com/2011/01/25/1848_atoniko/.

[43] Am format pluralul românesc de la N. pl. Εφέσιοι [Efesii] + ni. În românește o cunoaștem ca *Epistola către Efeseni*.

σιν τοῦ σώματος ποιεῖται], întru zidirea sa în dragoste [εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ]" [Efes. 4, 16, BYZ].

Însă, dacă e vorba de *un trup viu* și în care toate *cresc și se dezvoltă organic*, în mod firesc, atunci Hristos nu poate fi despărțit de Biserica Sa niciodată, pentru că El este în legătură interioară, organică cu trupul Său și, implicit, cu fiecare mădular al Său în parte. Fiecare parte a trupului eclesial trăiește datorită capului său, care e Hristos, pentru că trupul cel viu, în fapt, este expresia unirii lui Dumnezeu, prin slava Lui, cu cei credincioși, care au intrat în Biserică prin Botez, și astfel Biserica e un trup între cer și pământ și care cuprinde cerul și pământul.

Și îl vedem ca pe un trup în picioare, care are capul în cer și trupul pe pământ, dar fiecare dintre noi suntem uniți împreună și ne ținem împreună în trupul Lui, pe măsură ce ne manifestăm ca organe conștiente și iubitoare ale trupului mistic al lui Hristos.

Cum trăim noi în Biserică? Unindu-ne unii cu alții și ținându-ne unii pe alții în unire cu Dumnezeu. Căci noi ne sprijinim reciproc în Biserică, după lucrarea fiecăruia în parte, și fiecare în parte, având-și rolul său în Biserică, duce la creșterea trupului Bisericii. Iar Biserica crește, dacă fiecare se zidește duhovnicește în dragostea sa față de toți confrații lui.

Ce înseamnă că Biserica *crește*? Înseamnă că fiecare credincios în parte se dezvoltă duhovnicește, sporește duhovnicește, ca mădular viu al Bisericii, în comuniune reală, în dragoste față de toți ceilalți.

În Efes. 5, Sfântul Pavlos revine la paradigma *trupului întreg* al Bisericii pentru a vorbi despre căsătorie. Astfel, în Efes. 5, 23, el ne spune: „Că[ci] bărbatul este capul femeii [Ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικός], precum și Hristos [este] capul Bisericii [ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας], și El este Mântuitorul trupului [καὶ Αὐτός ἐστιν Σωτὴρ τοῦ σώματος]" Său, al Bisericii Sale.

Însă cum e Hristos cap al Bisericii Lui? Prin aceea că El e viața și rațiunea și punctul de convergență al întregii Biserici și mântuirea noastră. De la El avem viața noastră duhovnicească, El e rațiunea/mintea noastră duhovnicească și în El noi ne unim cu toții și suntem un trup viu, duhovnicesc, pentru că El e Mântuitorul nostru, al tuturor.

Acum însă, ce înseamnă că bărbatul e *cap* al femeii lui, al soției sale? Aceea că el o conduce și o protejează și o susține întru toate, pentru că o iubește și o simte a lui cu totul.

Iar comparația dintre cele două relații nu e făcută de Sfântul Pavlos pentru ca să le pună pe picior de egalitate, ci pentru ca să arate *numitorul lor comun*. Și numitorul lor comun e format din *supunere* și din *iubire*.

Despre *supunere*, Sfântul Pavlos vorbește în Efes. 5, 24: „ci precum Biserica se supune lui Hristos [ἀλλ᾽ ὥσπερ ἡ Ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ], așa și femeile bărbaților lor în[tru] totul [οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί]", iar despre *iubire* în versetul următor: „Bărbaților, iubiți femeile voastre [οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν], precum și Hristos a iubit Biserica [καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν Ἐκκλησίαν], și S-a dat pe Sine pentru ea [καὶ Ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς]".

Însă cum arată *supunerea* femeii în iubirea cu care *o respectă* și *o pune în evidență* bărbatului ei? Ca un acord bucuros cu tot ceea ce el hotărăște. Pentru că ei merg în aceeași direcție, tocmai pentru că *se pun de acord* asupra a ceea ce trebuie să facă. Și femeia care se supune bărbatului ei este femeia care are încredere în el, pentru că știe de ce este capabil. Și el o iubește pe ea până la uitare și jertfă de sine, pentru că se împlinește în iubirea și ascultarea ei față de el, care o transfigurează. Pentru că ambii soți se schimbă în mod fundamental în relația lor de iubire și de ascultare reciprocă.

Și ajungând în acest punct, Sfântul Pavlos revine la paradigma *trupului întreg* și ne spune că Hristos S-a dat pe Sine pentru Biserica Lui [Efes. 5, 25], adică a murit pentru ea. Și paradoxalul situației e acesta: că El, capul Bisericii, deși a murit pentru trupul Bisericii, a înviat și e viu și e viața Bisericii.

Căci El a murit pentru Biserica Lui, „ca pe ea să o sfințească, curățind-o [cu] baia apei în cuvânt [ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι], ca pe ea să o pună de față Lui [ca] slăvită Biserică [ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν Ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν], neavând pată sau zbârcitură sau ceva [din] acestea [μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων], ci ca să fie sfântă și fără de prihană [ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος]" [Efes. 5, 26-27].

Și observăm că în Efes. 5, 27, Sfântul Pavlos a trecut de la paradigma *trupului întreg* la o alta, pe care o găsim în *Cântarea Cântărilor*, și anume la *relația dintre Iubit și iubită*. Pentru că El, Mirele Bisericii, a murit din iubire pentru Biserica Sa, pentru ca ea să nu aibă pată, zbârcitură sau ceva de acest fel. Ca ea să nu aibă nicio imperfecțiune, ci să fie Biserică *slăvită*, adică *plină de slava Lui*.

Însă cum ajungem noi, fiecare dintre noi, un mădular al iubitei Lui, adică al Bisericii Sale? În baia apei Botezului. Căci Botezul Bisericii e apa care ne curățește și ne sfințește în cuvintele Slujbei și prin care El ne pune în fața Lui, fiind Sfinți și fără de prihană. Și asta se poate, tocmai pentru că Hristos Cel răstignit și înviat, Care e capul Bisericii, e viața, sfințenia și transfigurarea Bisericii Sale. El e viața, sfințenia și transfigurarea fiecăruia dintre noi. Și de aceea noi ne putem transfigura și fiind singuri și trăind în cuplul marital, pentru că El e puterea vie a transfigurării, a desăvârșirii noastre.

Mântuirea noastră e în relație cu Dumnezeul nostru și pe ea o trăim în Biserica Lui, pentru că toți cei credincioși „suntem mădularele trupului Său [μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος Αὐτοῦ], din carnea Lui și din oasele Lui [ἐκ τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων Αὐτοῦ]” [Efes. 5, 30, BYZ].

7. Sfântul Pavlos nu folosește cuvântul *mădulare* [μέλη] numai în *Epistola către Efesiini*, ci și în *Epistola către Romei* [Επιστολή προς Ρωμαί-ους]. Căci în Rom. 6, 13, el ne îndeamnă: „apropiați-vă [pe voi] înșivă lui Dumnezeu ca înviați din morți [παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας] și mădularele voastre [ca] arme ale drep-tății lui Dumnezeu [καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιο-σύνης τῷ Θεῷ]!”. Pentru că Botezul ne curățește și ne face Sfinți, el ne înviază din morți, dar sfințenia lui Dumnezeu în noi se păstrează prin nepăcătuire.

Și pentru că noi păcătuim adesea, avem nevoie să facem din toate mădularele noastre mădulare ale pocăinței și ale faptelor bune, pentru ca să putem să facem din ele arme ale dreptății lui Dumnezeu. Căci trupul nostru devine *o armă* a dreptății lui Dumnezeu, prin care El biruiește tot păcatul în noi

înșine, când noi ne supunem cu totul Lui și facem din viața noastră o viață dreaptă și sfântă.

Tot în același capitol, în Rom. 6, 19, Sfântul Pavlos ne spune că „mădularele noastre [τὰ μέλη ὑμῶν]” ajung „roabe ale dreptății întru sfințenie [δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν]”, când noi trăim cu sfințenie înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Căci fiecare mădular al nostru, pentru ca să trăiască întru sfințenia lui Dumnezeu, trebuie să se supună dreptății Lui. Și *a se supune* dreptății Lui înseamnă ca mădularele noastre *să moară* păcatului și *să trăiască* întru slava lui Dumnezeu. Lucru care nu se poate face decât în Biserica Lui, care este trupul Lui mistic.

În Rom. 12, când Sfântul Pavlos vorbește despre daruri [χαρίσματα] [Rom. 12, 6], despre darurile duhovnicești, el spune: „așa [și noi,] cei mulți, un trup suntem în Hristos [οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ], iar unii altora [ne suntem] mădulare [ὁ δὲ καθ᾽ εἷς ἀλλήλων μέλη]” [Rom. 12, 5]. Și nu putem trăi separați unii de alții, pentru că toți suntem în trupul Lui și facem parte din trupul Lui. De aceea, prin viață sfântă și plină de iubire, noi ne ajutăm unii pe alții în viața noastră duhovnicească și creștem în și prin iubire. Căci iubirea ne face să stăm împreună, în slava Lui, trăind ca mădulare vii ale lui Hristos.

8. Sfântul Ioannis Teologul accentuează peste tot în scrierile sale fundamentul de nebiruit *al iubirii duhovnicești*, care ne leagă pe unii de alții în Biserică. Tocmai de aceea el ne spune că „cel care nu iubește pe fratele, rămâne în a morții [Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν, μένει ἐν τῷ θανάτω]” [I In. 3, 14, BYZ], în starea morții. Pentru că neiubirea înseamnă moarte, înseamnă lipsă de viață, iar

iubirea e viața oamenilor, e manifestarea normală a vieții noastre.

Și „dragostea [este] din Dumnezeu [ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν] și tot cel care iubește din Dumnezeu s-a născut [καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται] și Îl cunoaște pe Dumnezeu [καὶ γινώσκει τὸν Θεόν]" [I In. 4, 7]. Căci cel care Îl cunoaște pe Dumnezeu e un om al dragostei frățești, adică al continuei comuniuni, în Biserică, cu toți frații lui.

Dar dacă ieșim din dragoste, cădem și din relația cu Dumnezeu. Pentru că noi Îl cunoaștem pe Dumnezeu numai în stare de iubire și în comuniunea Bisericii. Fapt pentru care, Sfântul Ioannis ne spune: „Cel care nu iubește nu L-a cunoscut pe Dumnezeu [Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν], că[ci] Dumnezeu este iubire [ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν]" [I In. 4, 8]. Și iubirea e întotdeauna la timpul prezent. Iar faptul că îi iubim pe oameni dovedește că L-am cunoscut pe Dumnezeu, Care ne-a învățat și ne învață continuu să îi iubim pe oameni.

Pentru că iubirea o învățăm de la Dumnezeu, în relație cu El, după cum, tot la fel, noi creștem în iubirea față de oameni, fiind în relație cu oamenii și manifestându-ne ca oameni iubitori față de ei. De aceea, „Dumnezeu este iubire și cel care rămâne în a iubirii, în a lui Dumnezeu rămâne și Dumnezeu în a lui rămâne [Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει]" [I In. 4, 16, BYZ]. Cel care rămâne în starea iubirii, cel care Îl iubește continuu pe Dumnezeu, rămâne în iubirea lui Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în iubirea lui. Pentru că iubirea față de Dumnezeu Îl poartă pe Dumnezeu în ea. Și noi Îl purtăm pe Dumnezeu, prin slava Lui, în noi înșine.

Însă iubirea față de Dumnezeu nu exclude tot adevărul Lui, ci ea îl înglobează. Motiv pentru care, în III In. 1, 4, cea mai mare bucurie a Sfântului Ioannis era ca fiii lui duhovnicește să umble în adevăr. Pentru că *a umbla în adevăr* înseamnă *a păzi poruncile Domnului*. Iar Domnul ne-a spus că iubirea față de El se manifestă în mod evident prin păzirea poruncilor Lui [In. 14, 15].

9. În Apoc. 21, 2 Sfântul Ioannis Teologul ne dă mărturie despre vederea sa extatică legată de *noul Ierusalim* [Ἱερουσαλὴμ καινήν] sau de *Biserica Sfinților* din cer. Căci el a văzut Ierusalimul cel nou, al lui Dumnezeu, Biserica Lui, „coborându-se din cer, de la Dumnezeu [καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ], gătită ca o mireasă împodobită bărbatului ei [ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς]".

Și aceasta, pentru că între Mireasă și Mirele ei este o imensă iubire reciprocă. Pentru că Mirele, din cutremurătoare iubire neajunsă și neînțeleasă, a murit pentru Mireasa Lui și i-a dat viață veșnică, iar Mireasa Lui, adică Biserica Sfinților, Îl iubește pe El cu iubire veșnică.

Și el a văzut cum „cortul lui Dumnezeu [ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ]", adică Hristos Cel întrupat, va fi împreună „cu oamenii și va locui cu ei și ei vor fi poporul Lui și Însuși Dumnezeu va fi cu ei" [Apoc. 21, 3, BYZ] în Împărăția Lui, pentru că Împărăția Lui, ca și Biserica Sa, sunt comunionale.

Căci credincioșii ortodocși se pot nevoi în mijlocul societății sau în afara ei, în singurătate. Ei își pot alege, după luminarea lui Dumnezeu, viața pe care o consideră ca fiind proprie lor. Dar ei trăiesc cu conștiința a ceea ce sunt: aceea că *fac parte* din Biserica lui Hristos și că *sunt responsabili*

pentru mântuirea întregii lumi. De aceea, ei îi poartă în rugăciunile lor în fiecare zi pe semenii lor, pentru că îi iubesc în Dumnezeu, în Cel în Care ei și trăiesc zilnic.

Pentru că *a-ți asuma viața Bisericii* înseamnă a a-ți asuma viața cu Dumnezeu în comuniunea cu toți cei credincioși. Și viața Bisericii nu exclude pe nimeni, pentru că întreaga lume e chemată să intre în Biserică și să devină trupul Bisericii. Iar dacă devenim fiecare în parte mădulare ale Bisericii, atunci devenim responsabili nu numai de mântuirea noastră, ci de mântuirea tuturor oamenilor. Pentru că și Domnul nostru S-a răstignit pentru toți și i-a chemat pe toți la mântuire și nu doar pe unii.

10. În comentariul său la Faptele Apostolilor, Sfântul Cuvios Beda (adormit pe 26 mai 735 la Jarrow, în Regatul Northumbriei și al cărui mormânt se află în catedrala din Durham[44]) subliniază faptul că umilința Bisericii [humilitas Ecclesiae] a refăcut unitatea limbii, pe care mândria Babilonului a despărțit-o [superbia Babylonis disperserat][45]. Pentru că umilința Bisericii înseamnă ascultarea ei de Dumnezeu, în care primește slava Lui, „slava cea nedespărțită a Treimii [gloriam individuae Trinitatis]”[46].

Dar pentru ca să asculte de Dumnezeu, Biserica trebuie să fie una și unită în ea însăși, pentru că ascultarea de Dumnezeu implică relațiile frățești dintre membrii ei. Pentru că Biserica este, în același timp, maica noastră, a tuturor, unde ne bucurăm cu toții de iubirea frățească[47] dintre noi și

---

[44] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Bede.

[45] PL 92, col. 947.

[46] PL 92, col. 948.

[47] PL 92, col. 954.

de simplitatea Bisericii [simplicitatem Ecclesiae][48] lui Dumnezeu.

Începând să comenteze cap. al 9-lea de la Faptele Apostolilor, Sfântul Beda accentuează faptul că Domnul l-a întrebat pe Savlos *de ce Îl prigonește* și nu *de ce Îi prigonește mădularele Sale*[49]. Și asta pentru că în „Sine Însuși, în trupul Său, care este Biserica, până acum pătimește [de la cei] nedrepți [adhuc patitur iniquos]"[50]. Pentru că El Își asumă, în mod continuu, toate neputințele noastre, ale celor care suntem mădularele Lui duhovnicești, și ne îndeamnă și pe noi să ne asumăm neputințele confraților noștri și să le purtăm în iubirea noastră pentru ei.

Vasul [σκεῦός] pe care Sfântul Petros îl vede în mod extatic și despre care vorbește F. Ap. 10, 11, BYZ este Biserica și ea a primit de la Dumnezeu o credință nestricăcioasă [incorruptibili fide][51]. Și vasul Bisericii e ca o pânză mare, pe care nu o pot strica moliile, pentru că cei care doresc să fie proprii tainei Bisericii catolice [mysterium Ecclesiae catholicae], aceia trebuie să scoată din inima lor stricăciunea relelor cugetări și să se întărească în credință[52].

Pentru că mântuirea noastră este eclesială, o dobândim în Biserică, dar ea este una ascetică. Mântuirea noastră înseamnă continua luptă cu patimile din noi și lucrarea continuă a virtuților dumnezeiești, pentru ca să ne umplem de slava lui Dumnezeu și să trăim luminările și vederile Lui cele preasfinte.

---

[48] PL 92, col. 955.

[49] PL 92, col. 963.

[50] Ibidem.

[51] PL 92, col. 967.

[52] Ibidem.

11. Sfântul Cuvios Sisois cel Mare [Ὁ Ὅσιος Σισώης ὁ Μέγας], care este pomenit pe 6 iulie[53], înainte ca să adoarmă, „fața lui a strălucit ca soarele"[54]. De ce? Pentru că au început să vină la el Sfinții lui Dumnezeu. Și a venit la el Sfântul Antonios cel Mare, apoi au venit la el Sfinții Profeți și Sfinții Apostoli, au venit Îngerii lui Dumnezeu ca să-i ia sufletul său din trup...iar el se ruga lor ca să îl mai lase în trup, pentru ca să se mai pocăiască puțin[55]. Căci, după o viață de pocăință și de asceză, Sfântul Sisois nu se simțea „mântuit", deși era plin de slava lui Dumnezeu și de virtuți dumnezeiești, ci cerea timp de pocăință...

Și când cei din jurul lui i-au spus că el nu are nevoie de pocăință, Sfântul Sisois le-a spus: „nu mă știu pe mine să fi pus *început*"[56] pocăinței. Și când el a spus asta, „atunci au cunoscut toți că este *desăvârșit*"[57]. Pentru că cel desăvârșit în virtuți nu consideră că *a dobândit* virtuțile, ci el consideră că *nici nu le-a început*.

Și când a venit Însuși Domnul la Sfântul Sisois, atunci el și-a dat duhul său[58]. „Și [atunci] s-a făcut ca un fulger și s-a umplut toată casa de bună mireasmă"[59]. Pentru că sufletul său era plin de mireasma cea veșnică a harului dumnezeiesc.

---

[53] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/48/sxsaintinfo.aspx.

[54] *Patericul*, în col. *Isvoare duhovnicești*, vol. 1, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române [de] Alba Iulia, Alba Iulia, 1990, p. 209.

[55] Ibidem.

[56] Ibidem.

[57] Ibidem.

[58] Ibidem.

[59] Ibidem.

Căci el, cel plin de slava lui Dumnezeu, se considera *păcătos* și fără să fi pus *începutul pocăinței* sale, deși era *desăvârșit* și *un Sfânt* al lui Dumnezeu. De unde trebuie să înțelegem că Sfinții lui Dumnezeu, deși știu că sunt plini de har, pentru că harul e al lui Dumnezeu, când vorbesc despre ei înșiși se raportează la *ce fac ei* pentru a se mântui și nu la *ce face Dumnezeu* pentru mântuirea lor. Și, din această perspectivă, ei se găsesc întotdeauna *la început*, pentru că virtutea este *un început continuu*. Pentru că omul virtuos nu crede niciodată că *a făcut destul pentru mântuirea lui* sau că *a ajuns la sfârșitul binelui*, ci el săvârșește mereu fapta cea bună ca și când cea pe care o face acum e *prima* din viața lui.

12. În septembrie 1945, Fericitul Părinte Sofronios Saharov îi scria o scrisoare unui Preot și în aceasta îi spunea că el *nu înțelege* 3 lucruri – cu sensul că *nu le acceptă* – și anume: „1. o credință adogmatică; 2. un creștinism nebisericesc; 3. un creștinism fără nevoință”[60].

Pentru că credința Bisericii cuprinde și dogme formulate ecumenic, iar Biserica ne dă să trăim o credință bisericească și o viață bisericească, și viața bisericească e plină de nevoință, de asceză înnoitoare interior.

Pentru că viața bisericească e formată *din tot ritmul zilnic* al Bisericii, cu toată rugăciunea, postirea și oboseala ei împlinitoare. Și noi ne mântuim trăind *în ritmul interior* al Bisericii.

13. Fericitul Părinte Profesor Dumitru Stăniloae, în articolul său intitulat *Natura sino-*

---

[60] Arhimandritul Sofronie, *Nevoința cunoașterii lui Dumnezeu. Scrisori de la Athos (către D. Balfour)*, trad. din lb. rusă de Ierom. Rafail Noica, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 303.

dicităţii[61], ne vorbeşte despre unitatea duhovnicească interioară a Bisericii pe care o lucrează Dumnezeu în noi. Şi Sfinţia sa ne spune că „naşterea unei gândiri comune” între oameni „s-a produs odată cu naşterea Bisericii”[62]. Însă gândirea comună a credincioşilor Bisericii este „totodată o trăire comună în aceeaşi realitate a vieţii dumnezeieşti a lui Hristos”[63].

Căci „Cel ce face din credincioşii în Hristos *un singur trup duhovnicesc* între ei şi cu Hristos...mai presus de fire, este Duhul Sfânt. Căci Duhul Sfânt este aducătorul în ei al vieţii dumnezeieşti din umanitatea lui Hristos. [Iar] Duhul Sfânt îi leagă pe credincioşi [între ei]...şi pune în lucrare aceeaşi viaţă dumnezeiască a lui Hristos. El îi uneşte pe credincioşi întreolaltă, căci El e purtătorul vieţii lor comune primite din Dumnezeu şi El îi face să i se deschidă ei fiecare după capacitatea şi modul lui personal.

[Pentru că Duhul Sfânt]...creează în fiecare...[pe măsură ce le dăruie viaţa dumnezeiască a Treimii], conştiinţa apartenenţei la ceilalţi, a apartenenţei [tuturor] la acelaşi Hristos, deci a apartenenţei la Biserică, deci conştiinţa că sunt purtătorii aceluiaşi Duh. [Căci] Duhul Sfânt imprimă în fiecare aceeaşi viaţă dumnezeiască a lui Hristos”[64].

Şi, de aceea, fiecare credincios în parte are conştiinţa că darurile lui duhovniceşti au nevoie de darurile duhovniceşti ale celorlalţi, pentru că darurile lui Dumnezeu sunt spre folosul întregii Bise-

---

[61] Pr. Prof. D.[umitru] Stăniloae, *Natura sinodicităţii*, în rev. *Studii Teologice* (1977), nr. 9-10, p. 605-614.

[62] Idem, p. 608.

[63] Ibidem.

[64] Ibidem.

rici[65]. Iar Duhul Sfânt ne „eliberează [pe toți] de păcatul separării și [al] contradicției și întărește pornirea de [spre] comunicare între toți cei ce cred, pentru că în calitatea Lui de Dumnezeu, [El] este *pentru toți* sau aduce viața dumnezeiască cea care *se revarsă în toți*, pentru *a ne uni pe toți*. [Pentru că] Duhul [Sfânt] face din toți [membrii Bisericii] *întregul duhovnicesc* sau *simfonic* al Bisericii (ὅλον), întărind [astfel] o pornire naturală pusă în toți, de Dumnezeul tuturor, prin creație”[66].

Pentru că noi, de către firea noastră, suntem îndemnați *să ne unim* unii cu alții, să fim și să trăim împreună și nu separat. Însă în Biserică, Dumnezeu e Cel care ne unește duhovnicește, interior, pe unii cu alții și ne face să fim un întreg duhovnicesc. Și această comuniune sfântă și transfiguratoare a Bisericii, în și prin toată învățătura și slujirea Bisericii, e viața noastră bisericească.

De aceea, credincioșii Bisericii nu își doresc „să fie în afara Bisericii”, nu vor „să se rupă de comuniunea Bisericii”, nu vor „să inventeze o altă Biserică”, ci ei vor să se facă *tot mai proprii vieții Bisericii*, printr-o curățire continuă de patimile lor în Biserică. Și pentru a te face tot mai propriu Bisericii trebuie să te umpli de slava Dumnezeului treimic, cea care ne unește interior și ne unește pe unii cu alții și reprezintă *adevărata noastră viață*, adică *viața noastră duhovnicească*.

14. Ce a vrut să spună Părintele Stăniloae prin *sinodicitate*? În același articol el ne lămurește termenul și ne spune că sinodicitatea eclesială exprimă *îmbinarea* paradoxală și mai presus de înțelegere dintre unitatea și deosebirea personală în

---

[65] Ibidem.
[66] Ibidem.

Biserică[67]. Că Biserica e un continuu sinod, o continuă adunare duhovnicească a celor credincioși, ei fiind una duhovnicește, deși, fiecare dintre ei, sunt persoane distincte. De aceea, dacă vrem să vorbim despre Biserică, atunci nu trebuie să o privim unidimensional, ci în paradoxala ei diversitate unitară.

Pentru că Biserica este trăirea noastră liturgico-mistico-ascetică împreună cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui și ea este o unitate duhovnicească. Și dacă vrem să vorbim despre unitatea Bisericii nu trebuie să o căutăm doar în Dumnezeu, ci și în oameni, pentru că Biserica e divino-umană, e viața lui Dumnezeu cu oamenii, după cum nu putem vorbi despre unitatea Bisericii negând diversitatea personală a oamenilor Bisericii, cum nu putem să vorbim despre Biserică excluzând prezența directă și continuă a Sfinților și a Îngerilor Lui în viața Bisericii.

Ci eclesiologia ortodoxă unește, în mod paradoxal și mai presus de înțelegerea noastră, prezența lui Dumnezeu și a Îngerilor și a Sfinților Lui în Biserică, cu prezența tuturor celor credincioși în Biserică, în același timp Biserica fiind una și desăvârșită și un întreg duhovnicesc abisal și mai presus de înțelegere.

Pentru că diversitatea personală a Bisericii este unitară, Dumnezeu fiind Acela care *ne ține pe toți la un loc*, împreună.

Părintele Dumitru ne explică și de ce a optat pentru termenul de *sinodicitate*: pentru a înlocui cuvântul *sobornicitate*[68] din teologia rusă. După care se întreabă în ce măsură sinodalitatea episco-

---

[67] Idem, p. 610.
[68] Idem, p. 611.

pală *reprezintă* sinodicitatea Bisericii[69]. Și la această întrebare, Sfinția sa ne spune că Ierarhii Bisericii își împlinesc slujirea lor eclesială împreună cu credincioșii Bisericii[70]. Iar fiecare Episcop în parte „reprezintă pliroma [totalitatea] Bisericii sale în Sinod și în tot timpul”[71], pe când „Sinodul nu poate formula decât credința ce există în Biserică și e mărturisită de ea, și definițiile lui trebuie să exprime credința Bisericii”[72].

De aceea, subliniază el, „numai în cazul că [când] Episcopii fac parte din această sinodicitate generală a Bisericii sau sinodul lor reprezintă această sinodicitate generală, hotărârile lor în Sinod vor fi *valabile*, pentru că prin ei *se va exprima Biserica*”[73]. Căci, „în Biserică, există foarte mulți membri cu o viață duhovnicească adeseori *mai ridicată* de[cât] a unora din membrii ierarhiei. [Și] aceasta face ca cunoașterea și învățarea adevărului de către membrii ierarhiei [Bisericii] să fie condiționată și completată în general de Biserică, în care se dezvoltă o înțelegere vie și aprofundată și o răspândire a adevărului”[74].

15. Și aici, în ceea ce privește *răspândirea* adevărului de credință, trebuie să subliniem aportul determinant al seminariilor și al facultăților de teologie ortodoxe, cât și al editurilor ortodoxe. Pentru că teologii și traducătorii Bisericii, prin munca și dăruirea lor teologică continuă, alături de ierarhia Bisericii, contribuie la răspândirea și la înțelegerea

---

[69] Ibidem.

[70] Idem, p. 612-613.

[71] Idem, p. 613.

[72] Ibidem.

[73] Idem, p. 614.

[74] Idem, p. 612.

mult mai profundă a teologiei și a vieții și a istoriei Bisericii.

Ceea ce nu spune sau nu are timp să spună ierarhia Bisericii în cadru liturgic, spun teologii și traducătorii ei prin cărțile, prin conferințele, prin munca lor online. Pentru că atât cadrul liturgic al Bisericii, cât și cel educațional, cât și cel publicațional au rolul de *a-i fundamenta* pe creștinii ortodocși în teologia și în viața Bisericii. Și ele trebuie privite întotdeauna *împreună*, pentru că fiecare are rolul său precis și neapărat în viața Bisericii.

Pentru că nu poți ajunge un membru *real* al ierarhiei Bisericii fără cunoașterea teologiei Bisericii și fără a fi un om implicat cu totul în viața ei. Trebuie să fii un om duhovnicesc, un teolog, un om al Bisericii și al societății actuale. Trebuie să fii un om actual și, în același timp, un membru real al Bisericii, care își asumă întreaga Tradiție, istorie și viață a Bisericii.

Iar dacă ne asumăm integralitatea credinței și a vieții ortodoxe, dacă trăim unitatea Bisericii în diversitatea ei personală, dacă suntem oameni ai Tradiției Bisericii în prezentul continuu al Bisericii atunci suntem *factori de unitate* în Biserică și *repere* ale teologiei și ale vieții ei. Pentru că Biserica trăiește continuu în taina lui Dumnezeu, căci fiecare clipă a vieții ei este plină de slava Lui. Și tot ce trăim sfânt în Biserică și ca membri ai Bisericii este tainic, e duhovnicesc, e profund și reprezintă *lumina* acestei lumi. Lumină de care are nevoie lumea noastră postmodernă, care crede că *poate trăi* fără Dumnezeu.

16. Însă Domnul ne-a spus-o în mod explicit: „fără Mine nu puteți a face nimic [χωρὶς Ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν]” [In. 15, 5, BYZ]. Pentru că

Dumnezeu este Cel care ne ajută în toate cele ale vieții noastre și, fără voia Lui, nimic nu se petrece în întreaga Lui creație. Căci El mișcă și conduce toate spre scopul Său cu lumea și anume transfigurarea întregii creații. Iar Biserica e în centrul lucrării Sale cu oamenii și cu întreaga creație, ca una ce îl curățește și îl sfințește pe om și întreaga creație a lui Dumnezeu.

De aceea, la sfințirea Bisericii, Episcopul se roagă lui Dumnezeu Tatăl să umple noua Biserică zidită de dumnezeiasca Lui slavă[75], pentru ca întreaga slujire bisericească de aici să fie „spre iertarea păcatelor celor de voie și celor fără de voie, [spre] buna îndrumare a vieții [omenești], spre propășirea [oamenilor] în bine și spre plinirea a toată dreptatea”[76] lui Dumnezeu în creația Sa. Iar El „umple de slavă și de sfințenie”[77] fiecare nouă Biserică zidită pe pământ, pentru că fiecare Biserică în parte este *un centru de iradiere* în lume a slavei Sale și a teologiei Sale și a vieții Sale celei dumnezeiești.

17. Așadar, pentru noi, cei credincioși, care stăm în Biserica slavei lui Dumnezeu, „în cer ni se pare că stăm”[78] și de aceea nu mai căutăm nimic altceva în afară de Biserica Lui. Noi ne încredem în cuvintele Sale, ne încredem în Sfinții Lui, trăim prin Slujbele Bisericii Sale, pentru că noi, aici, în Biserica Lui, ne umplem de tot harul și de tot adevărul lui Dumnezeu.

Și cerem continuu ajutorul Sfinților și al Îngerilor Lui în viața noastră și mijlocirea lor pentru noi, și mai ales rugăciunile și ajutorul Preasfintei

---

[75] *Arhieraticon*, ed. BOR 1993, p. 169.
[76] Idem, p. 169-170.
[77] Idem, p. 170.
[78] *Triodul*, ed. BOR 2000, p. 118.

Născătoarei de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, pentru că știm că avem nevoie de ele în toată vremea și tot ceasul, dar mai ales în clipa morții noastre și a Judecății particulare și a Judecății universale a lui Dumnezeu. Pentru că mântuirea noastră, în esența ei, e darul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile tuturor Sfinților și Îngerilor Lui.

18. De aceea, acum, în prag de Nașterea Domnului, să spunem cu toții, împreună cu Îngerii Lui: „Slavă în[tru] cei prea înalți lui Dumnezeu [Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ] și pe pământ pace [καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη], în[tru] oameni bunăvoire [ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία]!" [Lc. 2, 14, BYZ]. Căci ni S-a născut nouă Prunc tânăr, Dumnezeul Cel mai înainte de veci[79], Care ne mântuiește pe noi în Biserica Sa.

Vă doresc tuturor sărbători fericite, multă pace și bucurie duhovnicească, iar anul mântuirii 2017 să fie pentru toți o și mai mare împlinire interioară! La mulți ani și toată binecuvântarea din partea mea! Amin!

---

[79] *Mineiul lunii decembrie*, ed. BOR 2005, p. 441.

Biblioteca
Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză post-doctorală) (884 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
http://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche*, vol. I. 5. Emil Botta (239 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)

http://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș